

— Gij hebt wel geen haar meer, ge draagt een valsche tres...

— Zoo een kunt ge nog niet koopen...

— Ik bedrieg ook de menschen niet...

— Let op uw woorden, ik heb getuigen...



— Ja, ge hebt ze al dikwijls noodig gehad ! Ge kent den weg wel naar de rechtbank.

En zoo stonden de vrouwen elkaar uit te schelden... al erger en leelijker.

De menschen kwamen toegelopen. Heel de straat stond overeind.

Frans was langs Fiens trap op zolder gekropen. En nu piepte hij door den duivenkijker van Fiens man.

Ha ! een gedacht. De jongen liep rap naar beneden en keerde met een kan water terug. 't Was wel geen zuiver water meer, maar dat gaf niet.

En heel voorzichtig liet hij het uit de kan loopen... juist op Mie's hoofd.

Mie zwaaide op dat oogenblik haar armen als molenwieken.

Eensklaps voelde ze den drup. Natuurlijk keek ze omhoog. En ze zag het lachend gezicht van Frans.

Ze stikte bijna van woede.

— Daar... daar ! siste ze en ze wees naar boven.

Al de menschen staken nu hun neus in de lucht. Heel de straat schoot in een luiden schaterlach.

— Daar... daar... daar ! riep de vischvrouw nog altijd.

— Ja, we zien hem wel, zei een dikke man, die zijn buik moest vasthouden van de pret. We zien hem Mie... en hij heeft u goed vast ! Wat een kapoen !

Moeder scheen te begrijpen wat er gebeurd was.

Ze zette haar duim aan den neus, spreidde haar vingers zoo wijd mogelijk open en riep :

— Saluut, Mie, slaap wel !

Flap ! ze wierp de deur toe.

De vischvrouw schopte en sloeg eenige keeren op de deur en trok dan ook, scheldend, af.

Frans kwam naar beneden.

Nu moest moeder hem eens onder handen genomen hebben. Frans had zeker straf verdiend. Maar moeder nam zijn zwart snuitje tusschen haar handen en gaf hem een kus.

— Nu heb ik nog geen water, zei ze.

— Ik durf er niet om gaan, moeder.



— Bah ! 'k zal zelf gaan, besloot de vrouw.

Toen Mie haar zag begon ze weêr te schelden. Maar Frans' moeder had geen tijd om te antwoorden en zweeg dus maar.

En dat kwam nu alles door de school, meende Frans. Maar hij dacht verkeerd.

Een uurtje later kwam vader thuis. Vader was den heelen middag op gang geweest. Hij had veel vrienden en kennissen en wilde die allen bezoeken.

— Ha, Franske, zijt ge nog op ? vroeg hij.

— Hij gaat nooit vroeg slapen, zei moeder. Hij is al zoo groot.

— En hoe is het op school geweest ? hernam vader. Hebt ge al klop gekregen ?

Frans wilde «neen» zeggen, maar hij bedacht zich.

— Ja, vader, de schoolmeester slaat mij altijd en ik deed toch niets, loog de knaap.

Hij hoopte dat vader medelijden hebben en zeggen zou: Blijf maar thuis !

— 't Is een schande ! riep moeder. Maar ik zal eens meê naar school gaan !

— Hoeveel slagen hebt ge gekregen ? vroeg vader.

— Wel honderd ! En ik deed toch niets.

— Wel honderd, herhaalde vader. Dan zijt ge ook honderd keer stout geweest.

— Echt niet, vader !

— Hij is nooit stout, zei moeder.

— Ik zeg dat hij honderd keer stout geweest is. Die schoolmeesters zijn verstandige menschen. Ze slaan niet, als ze er geen reden voor hebben.

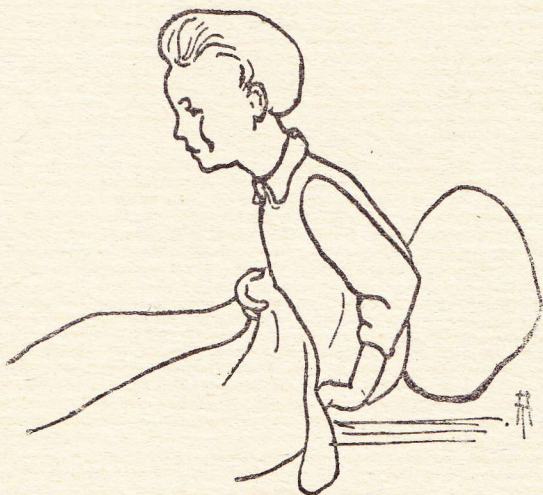
— Ik deed toch niets, hield Frans vol.

Lap ! vader gaf hem een klap om de ooren.

— Zwijg, deugniet ! Alloh, naar bed ! En morgen vroeg

ga ik meê naar school. Ik zal weten, wat ge daar uitvoert ! Ik zend er u om te leeren en niet om er last te verkoopen en die geleerde mannen, de meesters, te plagen. Ge krijgt alles gratis voor niets... en gij wilt een domoor blijven ! Naar uw bed, schellevisch... en morgen gaan we samen naar mijnheer den opperste.

Moeder had wel willen tusschenkomen, maar ze durfde niet.



Als vader kwaad was... saperloot !... dan moesten de anderen zwijgen.

Frans trok rap naar bed. Hij was ook kwaad.

Boem ! zijn broek vloog in den eenen hoek, zijn vest in den anderen. Zij linkerkous lag bij de deur, zijn rechter bij het venster.

Met een nijdigen ruk smeed hij de dekens op zij. En zoo wild legde ons ventje zich neêr, dat 't ledikant kraakte van den schok.



Bah ! die school... dat stuk school... die gevangenis... en de meesters... kinderbeulen waren ze !

Maar 't hielp niet, of hij kwaad was.

Morgen moest hij terug naar school. En vader zou hoonen, dat hij gelogen had !

Honderd slagen ! En de meester had geen enkelen keer zijn hand of den stok gebruikt.

Wat zou vader kwaad zijn !

Franske wist wel, dat hij dan weêr klop zou krijgen van vader, misschien wel op den koer, dat al de jongens het zagen.

Morgen naar school... en overmorgen ook... en alle dagen !

Bah ! die school.

En Frans sloeg met zijne vuisten op de dekens, alsof deze het konden helpen. En hij stampte met de voeten tegen 't achterstuk van 't ledikant.

— Maar ik wil niet naar school, dacht Frans. Neen, ik wil niet... ik ga niet ! nooit, nooit meer... ik loop liever weg...

Als hij eens weg liep ! Als hij eens naar een streek ging, waar geen scholen waren ! Of nog beter, hij kon naar de dokken gaan en er stillekens op een boot kruipen. Hij zou zich verbergen, dat niemand hem zag. En op zee kwam hij uit zijn hoekske. Dan konden ze hem niet meer terugjagen.

Rik, die ze «de beer» noemden, had het ook gedaan en hij was nog matroos.

Frans beminde zijn moeder en hij wilde haar niet gaarne verlaten.

Maar na zijn eerste communie ging hij toch naar zee. Twee jaar vroeger of later weg... och, dat was 't zelfde.

Hoe langer hij nadacht, hoe meer goesting Frans kreeg om te vluchten.

Hij kon door 't venster stillekens op den koer geraken. Dan moest hij langs de goot op 't dak van het huis nevens het hunne klimmen. Dit huis was laag. Langs een goot kon hij gemakkelijk langs den voorkant beneden geraken.

Dan stond hij op straat, zonder dat vader of moeder er iets van gehoord hadden.

Langs de voordeur kon hij niet weg. Vader had den sleutel in zijn broekzak.

Maar langs achteren... ha ! dat was immers maar een kleinigheid.

Ja, er was wel een stemmeke binnen in zijn borst, dat hem zei, hoe slecht hij wilde handelen. En als de jongen aan zijne moeder dacht, wilde hij liever blijven.

Maar dan moest hij naar school... naar dat gevang, dat kindergevang ! Nooit meer in die nauwe bank met die stijve griffel in zijn hand ! Nooit meer vóór dat akelig bord met al die tooverteekens, waarvan hij niets begreep.

Weg naar 't dok, op de boot, naar zee !

Hij zou wachten tot zijne ouders sliepen.

Maar de vaak kwam. En als Franske sliep, was het tot 's morgens, tot moeder hem 't bed uitjoeg.

— Ik mag niet slapen, dacht de jongen.

Hij duwde zijn vuisten in de oogen, draaide en keerde zich en zat dikwijls overeind.

Hij hoorde stappen.

Frans wierp zich rap achterover, trok de dekens tot aan zijn neus en deed of hij sliep.

Vader en moeder kwamen in de kamer.

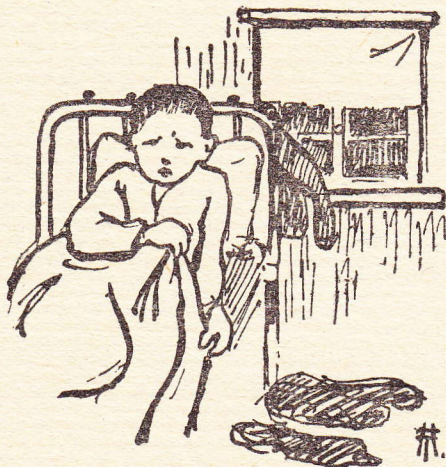
— Hij slaapt, zei vader.

— Ja, hij snurkt al, sprak moeder. 't Is zoo'n braaf manneke.

— Ja, nu hij slaapt, meende vader weêr.

— Och arme ! Dat hij nu naar school moet !





Hij draaide en keerde zich en zat dikwijls overeind. (blz. 43)

— Zeker moet hij naar school ! Ik ben vandaag overal geweest, bij Petrus, den hercuul, bij Jaak den Chinees, bij den Sterke en den Doove, bij Wardje uit «De Duif», overal, en ze zenden allen hun jongens naar school ! En de onze zou dom blijven... een uil, een ezel... neen, nooit !

— Spreek zoo luid niet, ge zult hem wakker maken, zei moeder.

— Wakker maken ? Zulke gasten slapen door, al ware 't hier bal met vol orkest.

Maar ons ventje sliep niet. Hij hoorde alles.

De deugniet was sterker dan ooit besloten te vluchten.  
De ouders gingen heen.

Wip ! Frans zat weer rechtop.

Hij wachtte nog een half uurke en stapte toen heel voorzichtig uit bed. 't Duurde nog al lang eer hij zijn kleeren bijeen had. Hij stootte zoo hard tegen een stoel,

dat deze omver viel.

Frans schrok ! Als vader of moeder het eens hoorde. Maar neen, alles bleef stil.

Eindelijk was de knaap gekleed. Hij opende 't venster.  
— 'k Ben weg, dacht hij.

Toch aarzelde Frans. Hij durfde nu bijna niet. 't Was zoo donker buiten ! En dan die klimpartij ! Hij moest eens vallen en zijn been breken... of zijn nek, zijn hoofd ! dan was hij dood.

Maar hij dacht weêr aan de school.

En toen klom hij door 't raam. Nu stond hij op 't koertje. Hij pakte de goot vast, maar zijn voeten bleven op den grond.

— 'k Geloof dat ik maar weêr in mijn bed ga, zei Frans bij zich zelve. 'k Kan morgen vroeg ook wegloopen ! Ja, ja, dat ware 't beste.

Vader en moeder hadden 't gerucht van den stoel wel gehoord ; en 't opentrekken van het venster ook al.

— Er komen dieven in huis, fluisterde moeder toen. En vader luisterde.

— Ja, een dief of twee... of drie... 't kan me niet schelen hoeveel er in mijn huis komen ! Ha ! die schavuiten weten, dat ik geld heb. Maar wacht !

— Pas toch op. Ze zouden u kunnen vermoorden.

— Mij vermoorden ! En de zeeman sprong uit bed.

Hij ging naar de gang, maar hoorde niets meer.

Moeder kwam nu ook.

— Zie eens in Frans' kamerke !

Vader stak de deur open. Hij stapte recht naar 't bed en tastte...

— Frans ligt er niet meer in ! riep hij verschrikt.

— Is Frans er niet meer ! schreeuwde moeder. Ze hebben hem gestolen... het venster is nog open ! Franske,



Franske ! Franske !... 't is moeder die u roept. Franske, waar zijt ge ?

De jongen hoorde het wel. Hij wilde nu rap langs de goot naar boven kruipen.

Vader sprong door het raam.

— Hier heb ik een dief ! tierde hij. Maar hij had zijn jongen beet.

— Vader, ik ben het ! zei Frans angstig.

— Hebt ge ons lieveke terug ? vroeg moeder blijde.

Waar zijn de dieven ! Dolf is er zeker bij !

— Dieven ! riep vader. Er zijn hier geen dieven ! Ik begrijp alles.

Hij trok zijn zoontje bij de ooren meê.

— Ha ! ge wildet wegloopen... alloh ! terug door 't venster ! Wacht, 'k zal u een beetje helpen. Hoep !

Frans rolde in de kamer.

— Mijn lieveke, mijn hartenagel, mijn keppe ! zei moeder.

— Die deugniet, dat oudersverdriet ! verbeterde vader. Hij wilde wegvluchten.

— Van zijne moeder wegloopen ! Neen, dat geloof ik niet !

— Ja, wegloopen, om morgen niet naar school te moeten gaan. Ik ben er achter !

Vader sloot het venster.

— Haal 't lampke, zei hij tot zijne vrouw.

— Vader, 'k zal het nooit meer doen ! beloofde Frans.

— Waar wildet ge heen ?

— Naar 't dok.

— En dan ?

— Op een boot.

— Ha, stillekes meevaren ! Ze zouden u in zee gesmeten hebben voor de haaien en de walvisschen !

— Wegloopen, herhaalde moeder. Van mij wegloopen... van zijne moeder ? Kweekt een mensch daarvoor zijn kinderen ?

Moeder was nu ook kwaad.

En Frans kreeg klappen links en rechts, klappen van vader en van moeder.

— Een koord ! zei vader. Ha, ik weet er al een. Kleed u uit !

Hij stak den jongen onder de deken en bond hem aan het ledikant vast.

— Als ge nu nog vluchten wilt, moet ge heel uw bed meênenen, zei hij. Tot morgen, dan zien we elkander terug. 't Was een droevige avond.

Gelukkig voor hem, viel Frans spoedig in slaap.

's Morgens kwam vader hem uit bed halen.

— Ge hebt zeker niet veel goesting om op te staan ? vroeg hij. Als ge zoo 's nachts naar buiten gaat, hebt ge 's morgens nog vaak hé ? Maar vaak of niet, er uit... we gaan samen naar school. De honderd slagen, hé ? Ik wil eens haarfijn weten hoe die zaak ineen zit.

— Vader ik zal braaf naar school gaan, beloofde de knaap.

— Ja, maar die slagen... honderd slagen !

— Ik heb er geen honderd gehad... 't waren er maar vijftig.

— Ah, ge komt af... en nog al veel ineens... de helft. Maar vijftig slagen, dat is nog genoeg. Daarvoor moet ge toch iets heel slechts verricht hebben. Ik wil dat weten, dus ga ik meê.

Frans aarzelde even. Hij zag zoo rood als een kool.

— De meester heeft niet geslagen vader, stamelde hij.

— Dan doe ik het... paf... voelt ge hem, paf... nummer twee... smaakt die... hier, nummer drie, leugenaar ! Ge



dacht zeker, als ik zoo lieg, zal ik thuis mogen blijven. Maar dat zal tegen vallen, kapoen. Ik heb tot moeder gezegd, dat ge naar school moet en zult gaan. Ik wil het ! Al de treffelijke kinderen gaan naar school. Ehwel, hoor, ik ga niet meê... we zullen 't nog eens probeeren. Ge kent den kortsten weg ! Loop eens een straatje om, als ge durft !

Frans was op tijd in de klas. Hij dacht zelfs niet meer aan vluchten, doch schikte zich in zijn lot.

Vader bleef nog al lang aan wal. En daar zijn zoontje gehoorzaam was, toonde de zeeman zich weer even vriendelijk als vroeger.

\* \* \*

Frans stelde 't goed in school. Hij vond het er weldra zoo onplezierig niet meer !

De meester was toch een goede man. Hij sloeg nooit. Hij kon schoon vertellen, zingen en raadsels opgeven.

Frans deed zijn best. Al die «tooverdingen» op 't bord werden nu voor hem letters en cijfers. En als die letters aan elkander stonden, maakten ze samen een woord, dat hij begreep. A a p, aap, dat was een beest, zooals hij op de foor gezien had. P e e r, dat was peer. Ja hij lustte wel peren. K a t of kat... dan dacht hij aan Fiens Mieneke-poes.

's Avonds kreeg hij een boek meê naar huis. Hij moest zijn schade inhalen, meer leeren dan de anderen, want hij was al zoo oud.

Over een ding was ons manneke het niet eens met den meester. Deze wilde, dat Frans netjes gewasschen naar school kwam en Frans vond dat zoo noodig niet.

Hij moest dikwijls naar de pomp, samen met andere zwartjes, die meenden, dat het water duur was.

— Regent het in uwe straat nooit ? Zijn de pompen

A. HANS

---

# VROOLIJKE FRANS

PENTEEKENINGEN VAN A. THYS.

TWEEDE DRUK

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN.